

פרוטוקול מס' 339
מישיבת ועדת העבודה
מיום ה' כ"ו סיון תשל"ו 24.6.76 שעה 10.00

נכחו:

חברי הועדה: ש. ארבל - אלמוזלינו - יו"ר
פ. גרופר
ל. דיציאן
י. כהן

מוזמנים:
מ. לוי - המוסד לביטוח לאומי
ר. רטוביץ - המוסד לביטוח לאומי
י. בארי - המוסד לביטוח לאומי
ש. קפיטקובסקי - המוסד לביטוח לאומי
סגן-אלוף א. עיני - משרד הבטחון
נ. הראל - משרד הבטחון

ר ש מ ה: א. גוטמן

- סדר היום: (1) חוק שרות מילואים (תגמולים). תשי"ט-1959 (נוסח משולב)
תקנות בדבר הענקות למשתתפים בחיבוך קדם צבאי.
(2) חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשכ"ח-1968
תקנות בדבר קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

1. חוק שרות מילואים (תגמולים) תשי"ט-1959 - תקנות כדבר הענקות למשתתפים בחינוך קדם צבאי

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מקדמת בברכה את נציגי משרד הבטחון, האחראים לנושא הגדנ"ע.

במסגרת התקנות המוצעות, יש כמה נקודות לא ברורות, ויש גם הצעות לתיקונים. נשמע את נציגי משרד הבטחון על הממדים וההקף של הפעולה המבורכת, שאתם עושים.

סגן-אלוף א. עיני: במסגרת בתי-ספר לחניכים, שמערכתם אנו מוציאים את הנערים לפעולה קדם צבאית, יש אלפי בני-נוער, ואנו מצליחים להגיע רק למעטים מתוכם. במשך השנים, ראינו שפיקר הבעיה היא התשלום. היציאה אצלנו היא מינימום ליומיים, והנער מאבד את שכר עבודתו בימים אלה. יש כאלה שזאת הסבה האמתית שבגללה הם לא יוצאים, ויש כאלה שזה אצלם תרוץ.

כדי לפתור את הבעיה הזאת - אחר כך נשפל במכשולים הנוספים - הרי מי שבאמת אצלו הסבה והבעיה היא איבוד שכר העבודה, אנחנו בתשלום ניתן את המענה והוא יצא לפעולה קדם צבאית, ומי שזה אצלו רק תרוץ - עם המענה הזה יהיה לו קשה יותר להבא.

אנחנו מיחסים לפעילות שלנו חשיבות עצומה, כי אלה נערים, שהטיפול הזה שאנו עוסקים בו, חסר להם מאד. אלה נערים, שלא הידרבתנועה ולא יהיו בתנועה, והטיולים מהם והלאה. אנחנו חושבים, שזה מאד חסר להם.

עד כמה התשלום הזה הוא קריטי, נוכחנו לדעת השנה, כאשר בחדש דצמבר הוצאנו נערים ליומיים לשדה. אני מפקד מרחב מרכז, ואנחנו הוצאנו כמה מאות נערים מבתי-ספר בתל-אביב, והבעיה היתה שהתקציב שהוקצב ע"י ביטוח לאומי לשלוש שנים נגמר, ואי-אפשר היה לשלם להם את הכסף, וזה פגע קשה מאד ביציאה שהיתה באפריל, ואמנם יצאו פחות מאשר בנובמבר-דצמבר, כי בנובמבר יצאו 700 ואילו באפריל יצאו בקושי 200 חניכים.

רבים טענו, שהם מאבדים 80-70 ל"י בכל יום כזה. לכן, אנו מאמינים שההענקות למשתתפים בחינוך קדם צבאי יהיה אחד הגורמים שנוכל להגיע ליותר נערים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מה אחוז הבנות?

סגן-אלוף א. עיני: מעט מאד. האוכלוסיה הזאת של בתי-ספר לחניכים, לגביה הבעיה היא בבית. בשנה האחרונה נסינו לתקוף קצת את הבעיה ע"י אסיפות הורים, והסברנו באסיפות ההורים כדי שידעו איפה הבנות ישנות וידעו שמדריכות מטפלות בהן וכו'. אבל, המצב הוא, שלאסיפות באים ההורים אשר אין אתם בעיה והם שולחים את הבנות. אלה שמסרבים לשלוח את הבנות, הם גם לא באים לאסיפות. הבנות שוענות, שההורים לא מרשים להם.

ב. הראל: הוצאנו מכתב, בו נאמר שזה לא יצנח תקדושים לגבי גיוס לצבא, וזה לא יקבע אחר כך אם הן חייבות להתגייס או לא, וזה לא עזר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אבל צב בתי-ספר לחניכים שהם על שהרת הבנות. האם נמיתם להוציא אותן בנפרד? למועצת הפועלות יש בית-ספר לחניכות ביפו, ושם יש רק בנות.

סגן-אלוף א.עיני: במסגרת מועצת הפועלות הן יוצאות, כי זה בית-ספר תיכון. בתלמידים ב"עמל" אשר בו לומדים כל היום, אנחנו לא מטפלים. בבי"ס "עמל" לחניכים, דומה המצב לזה הקיים בכל בי"ס לחניכים.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: האם לא נעשית פעולה ע"י הרשת? מטילים את זה רק עליכם?

סגן-אלוף א.עיני: כל הנהלת בי"ס מסייעת ככל יכולתה לענין הזה, והם מודעים לבעיה. הם משתפים אתנו פעולה. הם פשוט מכירים את המצב. ב"אורט" חניכים, המצב דומה, כי זו אותה אוכלוסיה עם אותן בעיות.

ב. הראל: נוסף לבתי-ספר לחניכים, אנו עושים פעולה בקרב חבורות רחוב, ובזה סיכמנו יחד עם משרד הסעד, משרד החינוך ומשרד העבודה, ובמסגרת הקיץ לוקחים שני בצרכים מן גבוליים לאמוני גדנ"ע. לפני שנתיים הוצאנו מאה בחורים מהסוג הזה. זה הרבה מאד.

יש הדים טובים מאד לפרויאקט הקיץ, נוסף לפעולות השוטפות בנות יום ושלושה ימים. כשהם באים אלינו לקיץ, הם חוזרים שונים לגמרי.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: אני מלאת הערכה לפעולה הנעשית ע"י הצבא. הפעולה הזאת אינה רק הכנה לחיי הצבא וכל הכרוך בזה, אלא חשובה גם מבחינה חברתית. זה תורם הרבה מאד לליכוד השורות, כדי להתגבר על בעיות מסוימות ולראות עולם אחר, צורת חיים אחרת ומשטר אחר. הנוער צריך להתרגל לזה.

אבל, צריך לעשות פעולה כדי שיצאו מקסימום היכולים לצאת, וביחוד יותר בנות, כי זה בעוכרינו.

ב. הראל: לוא היו לנו יותר תקנים לענין זה, זה היה מועיל, אבל אנו מוגבלים בתקנים של כח-אדם ע"י המטה הכללי, ולכן איננו יכולים להסתער יותר לפעולה כזאת מאשר בכח-אדם שיש לנו. בקיץ, כשיש לי מכל חבורה כזאת, בחור אחד, הרי כשהוא חוזר הביתה ומספר ומלהיב חברים אחרים, אנחנו מקווים שבזה אנו זורעים משהו, ותהינה תוצאות.

ד.רטוביץ: שמענו על החשיבות החברתית והציבורית של הפעולה שלכם, והתקנו את התקנות לאחר תאום עם גורמי הגדנ"ע וגורמים אחרים.

תיקון מס.10 פורסם ב-1.4.76. סעיף 25.ב לחוק, כותרת השוליים של היא "הענקות", והמשמעות היא, שנער עובד כזה שיקבל הענקות, לא ישלם לקרן השוואה כמו ילד רגיל, ז"א הנער העובד לא ישלם דבר, יצא לשרות שאתם מדברים בו, ויקבל הענקה.

בתקנה, נסינו להכניס את רוח החוק המתיחסת לתגמולים לאותן הענקות, ונסינו לשמור על אותן זכויות שיש לעובד היוצא לשרות מילואים. נסינו לתת לו את התנאים שיש לעובד המקבל תגמולים, ולא להיטיב את מצבו ולא להרע את מצבו.

יחד עם זה, החוק דרש שהענקה תשולם למי שנער מעבודתו עקב השתתפותו בחינוך. לכן, צריך היה לקבוע מי הוא נער עובד ומי אינו נער עובד. (קוראת סעיף 25 לחוק).

עד כאן ההסמכה בחוק. המבחן, שקבענו לנער עובד הוא, שאם נער עובד 30 ימי עבודה - לאו דוקא רצופים - במשך תקופה של רבע שנה שקדמה ליום צאתו למילואים, אנו נצא מהנחה שזה נער שהמוטיבציה שלו היא לעבוד. יש עוד תנאים שהוא חייב למלא, אבל זה עצם התקנות האלה.

נשאלה מה הוא שיעור ההענה. המשמעות של ההענה היא, שלא תינתן הענקה לנער עובד, מעל למה שהוא היה אמור לקבל אילו היה ממשיך לעבוד בלי לצאת למילואים. מצד שני, מי שהוא מתחת למינימום שאנו קובעים אותו - יש לתת לו את המינימום. אמרנו, שלא ניטיב את מצבו ולכן יש מקסימום.

ב. הראל : יש נושא חינוכי בענין הזה. אנחנו לא היינו רוצים שנער המרויח 80 ל"י ליום עבודה, יקבל בדיוק 80 ל"י הענקה. הוא מקבל אצלנו מזון, ויש לנו עוד הוצאות עליו, והוא צריך לדעת שהוא צריך לתת משהו משכרו היומי ולא לקבל בדיוק מה שהוא מרויח ביום עבודה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : אתם בעצמכם הסברתם מה היא האוכלוסיה, ואלה בעיקר משפחות גדולות, והנער הלך לעבוד, אולי בגלל זה שהוא לא יכל היה להמשיך וגם כיון שהוא צריך לעזור למשפחה. לבוא ולהגיד לו שהוא יקבל רק 50% - זאת הכבדה. אני לא היתי מכבידה על הנער, מבחינה זאת. למה אני צריכה להרע למשפחתו? נמחק את התיקרה, ובגיד: מה שהוא השתכר.

ר. רטוביץ : גם לאדם עובד, על פי חוק שרות מילואים יש מקסימום. בחוק יש דגם הדומה מאד לנער היוצא לגדנע, וזה הסטודנט היוצא לשרת במילואים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : הסטודנט לא עובד. הנער הזה עובד ומרויח.

ר. רטוביץ : הסטודנט עובד בשעות הפנאי שלו, או שהוא עובד מחדש מסוים כך ובחדש אחר כמות שונה של עבודה.

מ. לוין : בחוק עצמו, לגבי אנשים היוצאים לשרת במילואים ממש, יש מינימום תגמול - 50% מהשכר הממוצע בצרוף פיצוי. פה, בהצעה הנדונה, רוצים גם כן לתקן ולהכניס את סעיף 11.ג. לכן, לא נראה לנו שכאן יש הצדקה, דוקא לגבי נער היוצא לגדנ"ע לתת יותר מאשר לאדם מבוגר אשר יכל להיות שיש לו גם משפחה וכו'. יש איזה יחס. יש איזה קורלציה. אצל המבוגר זה ביטוח, והאיש משלם או המעביד משלם. פה, זה בסופו של דבר השג סוציאלי ניכר, ונעתרנו לבקשת משרד הבטחון, וזאת הענקה מקרן מוגבלת במשאביה, ולא ראינו שאנו יכולים ללכת לזה בצורה רחבה. פה הרחבנו את האפשרות ע"י זה שמלקטים ימי עבודה, שהנער עבד. אצל אנם מבוגר לוקחים בתקופה את רבע השנה האחרונה, מחלקים ב-90 ומכפילים במספר הימים.

אצל הנערים לקחנו שלושים יום מלוקטים, והנער יכול ללקט אותם ימים שהוא הרויח בהם יותר, וזה מקנה לו אפשרות די נרחבת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : אני מציעה, שבשאר את זה כמו לגבי המשרתים במילואים. אין נער המגיע לאלפיים ל"י. חנלך לא מגיע לזה.

מ. לוין : לגבי אדם מבוגר, יש לנו ביקורת. פה אין לנו כל שליטה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו : יש תקדים בתקשי"ר. האם תלך להרע לנער המקבל לפי התקשי"ר?

מ. לוין : פה, מה שחששנו הוא, שאם לא נקבע מראש, אין לנו שליטה על מקרים אלה.

ג. הראל :
אנחנו שילמנו עד 30 ל"י ליום. יש נערים שהרויחו 40-45 ל"י והם קיבלו מאתנו 30 ל"י. יש כאלה המרויחים 50 ל"י ולכן הם לא יצאו. עכשו, לפי 50% זה מגיע ל-42,5 ל"י. הלא אנחנו בכל אופן נותנים לו מזון, אז הוא לא מוכרח לקבל בדיוק מה שהוא מרויח כשהוא עובד.

סגן-אלוף א. עיני :
לא היתי מעלה את ענין המזון כסבה. אנחנו נותנים מזון גם לתלמידי תיכון עירוני ה' ואני לא גובה מהם דבר עבור המזון, למרות ששם ההורים אולי יכולים לשלם. כך, שזאת לא נקודה.

אני רוצה להוציא את הנוער הזה, ובעית התשלום היא אחת המכשלות. אם אני יכל להסיר את המכשלה הזאת כדי להוציא 4,000 נערים במקום 1,000 נערים, אז זה חשוב. הבעיה היא התשלום.

ר. רטוביץ :
יש שני נימוקים לקביעת המקסימום:
1. פישוט ההליכים. אי אפשר להחזיק אדם שישב ויחשב בדיוק כמה כל נער השתכר, אלא אנו יכולים לבדוק אם הנער עבר סכום מסוים ואז לתת לו ישר את המקסימום. זאת אמנם בדיקה, אבל לא בדיקה נפרדת לכל נער עובד. מבחינה מינהלית, יש בזה פישוט רב של ההליכים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו :
אבל, את צריכה לבדוק אם את נותנת לו את המקסימום או המינימום, אז איזה פישוט מינהלס יש כאן?

ש. קפיטקובסקי :
אצל המבוגרים, אנו לוקחים את הבסיס של שלושה החדשים לפני יציאתו לשרות במילואים, ומחלקים את זה ב-90 וכו'. אם לא נתקיים תנאי זה - הוא יכול לבחור שלושה חדשים אחרים, ואם לא נתקיים גם תנאי זה, אז נותנים לו 55% כפוף לסעיף 11.ג.

אצל הנערים אנו צאזוקה לשרות אנו לוקחים שלושים יום אחרונים לפני יציאתו לחינוך קדם צבאי, וזה מלוקס ואפילו לא ברציפות.

בסעיף בחוק מדובר על נער הנעדר מעבודתו בגלל חינוך קדם צבאי. אנחנו אמרנו, תוך רבע שנה לפני יציאתו לחינוך קדם צבאי יצבור שלושים ימי עבודה, גם אם בתכוף לפני יציאתו לא עבד. בדרך זאת, אנו נותנים אפשרות גם למי שלא היה נער עובד בתכוף לפני יציאתו, לצבור שלושים ימי עבודה בחדש הראשון של התקופה הזאת גם אם בחדשיים האחרונים לא עבד.

סגן-אלוף א. עיני :
זאת הקלה ליוצאי-דפן. אז יהיו כמה בחורים שיהנו מזה. אני מדבר על הרוב, ולא על יוצאי-דפן.

מ. לוי :
זה מתיחס לאוכלוסייה שאתם מדברים בה, ולא צריך ליצור הבדלים כאלה. הלא יכל ואינני יודע אם הוא נער עובד או לא. 40 ל"י ליום זה פיצוי הוגן ביותר. דוקא כדי לשמור על רוח הצוות, לא כדאי ליצור פערים-כאשר אחת יקבל 15 ל"י והשני יקבל 60 ל"י מכיון שהוא בן טובים. כאשר מדברים על נערים עובדים, יש לנו אסוציאציה עם נוער-עובד. לוא היינו לוקחים את התעריף של לשכת העבודה, הרי זה פחות מאותן 40 ל"י שאנו מדברים עליהם.

מה שאנו מציעים, זה עולה על מה שאדם מקבל לפי התעריף המקובל.

אנחנו, במדינת ישראל, מעוניינים לעודד את האדם העובד, אפילו אם זה נוער. אנחנו זקוקים

י. כהן :

לידים עובדות.

המינימום שקבעתם הוא 25%. זה, עוד איך שהוא נראה לי. אבל, ענין התיקרה לא נראה לי. בכל מקרה אתם צריכים לעשות חשבון אם הוא עבד או לא. אם הוא עבד - כמה עבד. הרי לא תתנו לכל מי שעבד מעט - 50%. אני מבין, שזה קצת מקשה עליכם, ולכן אתם חושבים שלא תדייקו כל כך ותתנו 50% וזהו.

נראה לי, שאם בשלושה החדשים הוא עבד, אז זה נער עובד, ולרוב הוא עובד רצוף. פה נראה לי, שבענין זה אתם צריכים להוריד את ההגבלה.

לגבי המינימום, בלך לקראתכם, אבל אתם צריכים למחוק את ענין התיקרה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אין חובה לצאת לגדנ"ע. הנער לא יצא, כי הוא יעשה שיקול, שהוא אמנם רוצה ללכת לזה, אבל הוא יפסיד כסף.

י. כהן :
יש מוטיבציה דוקא להביא נערים אלה. יש לנו אינטרס, שיכשירו אותם לקראת צה"ל. לכן, צריך לעודד אותם לצאת, אפילו אם זה עולה יותר. הגצנ"ע פכל לחנך נערים אלה ולתת להם מה שמסגרת חינוכית יכולה לתת, ואלה נערים שלא היו במסגרת חינוכית. זה חשוב.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מציעה, שנבקש את התעריף של הנוער העובד והלומד. נראה מה התעריף.

ר. רטוביץ:
אני לא מאמינה, שהפרש של מספר לירות קובע אצל הבערים אם לצאת או לא.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: נער כזה, הנותן את הנימוק הזה, אין לו נימוקים אחרים. האם 12 ל"י במצבו, זה דבר קל בעיניך?

סגן-אלוף א. עיני:
אני מוציא אותו ל-8 ימים בשנה.

ר. רטוביץ:
מה השכר הממוצע של נער חניך כזה ליום?

נ. הראל :
שלושים ל"י.

ר. רטוביץ:
אנחנו נותנים לפי 40 ל"י.

י. כהן :
אם כך, הנזק שלכם לא יהיה גדול, אם כך מה החשש?

סגן-אלוף א. עיני:
זה נוער מגיל 14 עד 18. בגיל 14 הוא משתכר 28 ל"י ובגיל 17 הוא כבר בעל מקצוע, והשכר יכל להיות כפול ואולי יותר מזה. לכן, מסוכן כאן לדבר על ממוצע. נער בן 17 מרויח 60-70 ל"י, ולכן מסוכן כאן לדבר על ממוצע בהכנסה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו מציעים למחוק את התיקרה. אני אזמין את אנשי הנוער העובד והלומד, ונראה מה המקסימום שאליה יכול בער אצלם להגיע. אם ההפסד של הביטוח הלאומי יהיה כל כך גדול - נראה.

ר. רטוביץ:
אסור להתעלם מזה שהם לא משלמים לקרן השוואה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו לא מתעלמים.

מ. לוין :
רצוי שיבואו נציגי הנוער העובד והלומד, ונראה מה השכר המקובל, פחות או יותר, לגבי גילים שונים של הנוער הזה.
כפי שקבענו לגבי אנשים מבוגרים, גם בגיל 18 יש לבדוק מקסימום; אנחנו רוצים לשמור על אחדות הדברים.

ר. רטוביץ :
(קוראת את התקנות המוצעות)

הגדרות 1. בתקנות אלה:

"נער עובד" - נער עובד שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנה ואיך עיקר זמנו מוקדש ללימודים.

"חינוך קדם צבאי" - חינוך שהוכר על ידי משרד הבטחון כחינוך קדם צבאי.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מציעה שיהיה: חינוך שהוכר ע"י שר הבטחון או מי שהוסמך לכך על ידו.

ר. רטוביץ :
התקבל.
"מקסימום הענקה" - 90% של מינימום התגמול והמשמעות היא 50% מהשכר הממוצע פלוס הפיצוי של סעיף 11.ג של החוק.

מ. לוין :
אפשר לכתוב את זה אחרת: 50% מהשכר הממוצע בצרוף פיצוי כמשמעו בסעיף 11.ג.

ר. רטוביץ :
"מקסימום הענקה" - 50% מהשכר הממוצע בצרוף פיצוי כמשמעו בסעיף 11.ג.

התקבל.
"מינימום הענקה" - 25% מהשכר הממוצע בצרוף פיצוי כמשמעו בסעיף 11.ג.

ר. רטוביץ :
השכר הממוצע - השכר הממוצע למשמעותו בחוק.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מציעה "השכר הממוצע" - השכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי.

התקבל.

ר. רטוביץ :
"התקופה הקובעת" - תקופת רבע השנה בתכוף לפני יציאת נער עובד לחינוך קדם צבאי.

התקבל.

"שכר עבודה רגיל" - החלק השלושים של שכרו של נער עובד ששולם לו בעד שלושים ימי עבודה האחרונים בתקופה הקובעת.

יש להנחיה, שנער עובד בוחר את שלושים הימים עם השכר הגבוה ביותר. אין כאן בסיס של עובד רגיל, שלוקחים את שלושה החדשים ועושים ממוצע, אלא כאן אנו מאפשרים לנער לקחת את שלושים הימים האחרונים.

התקבל.

"ימי עבודה" - ימים בעדם שולם שכר עבודה.

אם מדובר בעובד ארעי, שעבד רק 25 יום בחדש, הוא יכול לקחת עוד 5 ימים מהחודש הקודם. אנחנו צריכים לזה, שיש עובדים ארעיים, שאינם מקבלים שבתות וכו', ואז הם יכולים ליצור

שלושים ימי עבודה בפועל ע"י זה שהם לוקחים 5 ימים מחדש אחר.
(קוראת מהתקנות המוצעות) לענין תקנות אלה ייראו כימי עבודה גם את הימים שחלה בהם הפסקת עבודה מחמת אחד מאלה:
(1) יום המנוחה השבועית או חג שאין עובדים בו אם על פי החוק ואם על פי הסכם או נוהג.

(2) שביתה כמשמעותה בחוק ההסכמים הקיבוציים תשי"ז-1957.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: צריך להיות: שביתה או השבתה.

ר. רטוביץ: נכון. כאן הלכנו ברוח החוק. פה אמרנו, שאם אין לו 30 יום ויש לו עוד ארבע שבתות, אז באמת קורה שהוא עבד 25 יום במשך שלושה חדשים, אבל אחרת זה לא יקרה לו. זה די נדיר...

(3) ימי אבל במשפחה שמטעמי דת או נוהג לא עבד בהם הנער.

הזכאות להענקה 2. נער עובד יהיה זכאי להענקה אם נתקיימו בו אלה: -

(1) השתתף בחינוך קדם צבאי שאושר ע"י משרד הביטחון, יותר מיום אחד ברציפות.

(2) עבד לפחות שלושים ימי עבודה בתקופה הקובעת.

אני אבקש מכם להוסיף להצעה סעיף נוסף:

(3) לא שולם לו שכר עבודה בעד התקופה בה השתתף בחינוך קדם צבאי.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: אני מתנגדת לזה.

ר. רטוביץ: זה סעיף הקובע מה הזכאות להענקה. בחוק שרות מילואים יש אותו דין למי שיוצא לשרות מילואים. מי שיוצא ליום אחד איננו זכאי. יוצא ליותר מיום אחד - משלמים לו את התגמולים. אנחנו לא חושבים, שצריך להטיב את מצבו של נער עובד יותר מאשר נער רגיל. עם אישור שהוא היה יום אחד - אני חייבת לתת לו.

סגן-אלוף א.עיני: אין בעיה של יום אחד, כי זה על חשבון יום לימודים שהוא צריך לצאת ולא על

חשבון יום עבודה.

ל. דיציאן: מה עם 16,000 נערים העובדים ואינם לומדים? רק 4,000 מתוך 20,000 נערים עובדים נמצאים במסגרת לימודים.

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: העובדות הנכונות הן: יש כ-38 אלף נערים עובדים, מהם במסגרת לימודים של יום לימודים, בי"ס תעשיתי וחניכות יש 20,000. מה שנשאר זה 10,000 - 15,000 עובדים ואינם לומדים. 9,000 - 8,000 לא עובדים ולא לומדים.

ל. דיציאן: אלה שלא לומדים ולא עובדים - גם לא הולכים לגדנ"ע. אבל, מה עם אלה העובדים

ואינם לומדים?

היו"ר ש.ארבלי-אלמוזלינו: בעלה אחר כך גם את השאלה של אלה שאינם מבקרים בבי"ס לחניכות.

ר. רטוביץ: אנחנו רצינו למנוע מצב, שחניך יביא אישור שהוא היה ביום מרוכז, ובאותו יום גם לא עבד, ואז אהיה חייבת לשלם לו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כשלוקחים אותו ליום אחד, זה על חשבון הלימודים.

ר. רטוביץ: השאלה אם הוא לא יביא לי אישור, ואז אצטרך לשלם לו.

סגן-אלוף א. עיני: עבור יום אחד הוא לא מאבד שכר עבודה.
ר. רטוביץ: רצוי שזה יהיה בתקנות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני לא מציעה שזה יהיה בתקנות. זה ממילא לא קיים.

מ. לוין: זה קיים לגבי מי שמשרת במילואים, אז צריך שיהיה גם כאן.

ר. רטוביץ: חניך יכול לצאת לשמונה ימים לקורס, ולחזור לעבודה אחרי יום אחד.

תקנה שניה קובעת את המבחן של תקופת העבודה, שאנו דורשים, וזה שלושים ימי עבודה. תשנת-משנה (3) מונעת את האפשרות שעובד יקבל פעמיים שכר, ז"א גם מהמעביד וגם מאתנו.

3. (א) שיעור ההענקה לפי תקנות אלה בעד כל יום השתתפות בחינוך קדם צבאי הוא שכר העבודה הרגיל ותוספת עליו - תוספת יוקר כתוצאה משינוי המדד או פיצוי בעד התיקרות שהנער העובד היה זכאי להם אילולא השתתף בחינוך קדם צבאי ואילו עבד;
(ב) בכל מקרה לא יעלה שיעור ההענקה בעד יום השתתפות בחינוך הקדם צבאי על מקסימום ההענקה ולא יפחת ממינימום ההענקה, הכל מחולק בשלושים.

4. תובע הענקה על פי תקנות אלה יגיש לקרן ההשוואה בקשה בטופס שייקבע לכך על ידי הקרן ויצרף לתביעתו:-
(1) אישור מטעם משרד הביטחון על תקופת השתתפותו בחינוך הקדם צבאי;

(2) אישור מטעם מעבידו, או ראייה אחרת להנחת דעתה של קרן ההשוואה על שכרו ששולם לו בעד שלושים ימי העבודה האחרונים בתקופה הקובעת.

כאן יש תוספת, - לאחר התייעצות עם מר אליאסוף - והיא: "וכי לא שולם לו שכר עבודה בעד התקופה שבה השתתף בחינוך קדם צבאי".

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו שנינו את זה לאחר התייעצות עם מר אליאסוף.

ר. רטוביץ: תחילה 5. תחילתן של תקנות אלה ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976).

תחולת הוראות חוק הביטוח 6. סעיפים 135, 136, 138, 149 ו-198 לחוק הביטוח הלאומי יחולו לענין תקנות אלה בשינויים המחוייבים.

אלה הן הוראות הקיימות גם בחוק שרות מילואים. סעיף 135: הקצבה אישית ולא ניתנת להעברה. סעיף 136: אם נוכח מישהו שהאדם לא יכול לקבל את ההענקה בעצמו, יש דרך שמישהו אחר יקבל עבורו. סעיף 138: זאת זכות שאינה עוברת לכונם נכסים. סעיף 149: אם ההענקה נלקחה בתרמית ולא כדין. בסעיף 198 מדובר על מי שמוסמך ליצג את הנער, וזה יכל להיות יו"ד קרוב, רואה-חשבון, עו"ד או האיגוד המקצועי וכו'.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כאן יכולנו להוסיף, שהורים יכולים ליצג אותו.

על המקסימום הבענו את דעתנו, והצענו למחוק את התיקרה של 50% והוא יקבל מה שהוא השתכר, ז"א אותו שכר שהשתכר. אנשי הביטוח הלאומי ביקשו דחיה כדי להתיעץ בענין זה. אני הצעתי שנזמין את אנשי הנוער העובד והלומד, ונשמע מה השכר שם. לגבי המינימום לא היו הערות.

"השכר הממוצע" - השכר הממוצע כמשמעותו

בחוק ביטוח לאומי.

מ. לוי: אשר ל"התקופה הקובעת", יכל להיות, שנצטרך להבהיר, שהכוונה היא לתלמידים שאין עיקר זמנן מוקדש ללימודים.

סגן-אלוף א. עיני: אנחנו מוציאים תלמידים במסגרת בי"ס, ותלמיד כזה לומד כל השנה, ובי"ס מכיר אותו. בקשר לחבורות רחוב - אני מוציא אותם דרך מדריך החבורה.

מ. לוי: התעוררה שאלה, אם במשך פגרת הלימודים נער עובד שלושים יום - וחלק גדול של התלמידים עובדים בתקופה זאת - ואז הוא יגיד, שבאותה תקופה הוא עבד, וכי הוא צבר שלושים יום במסגרת התקופה של רבע השנה, ולכן הוא יבקש את ההענקה המגיעה לו, כפיכול.

סגן-אלוף א. עיני: אילוא היתי אוסף נערים מהרחוב, שאינני מכיר אותם, יכל היה לקרות שנער שהוא תלמיד, יבוא ויגיד שהוא עבד ומגיעה לו הענקה. אבל, זה לא יתכן, כי אני מוציא נער כזה שהיה אצלי כל השנה האחרונה ואני מוציא אותו ממסגרת בי"ס ולא ממסגרת נערים עובדים. נער הלומד במסגרת בי"ס תיכון רגיל, יוצא לקורסים דרך בי"ס תיכון והוא לא יכול להיות מוצג כנער עובד.

ל. דיציאן: יש כאן הגדרה מה זה נער עובד. יש לנו הגדרה מה זה נער העוסק בלימודים, ואין חשש שהוא יבוא לקבל הענקה מכיון שעבד חדש אחד בחופשת הקיץ.

פ. גרופר: על ידי שרות התעסוקה, הצלחנו בשנתים האחרונות להוציא לעבודת קטיף ואריזה, אלפי תלמידים. האם כל זה מכוסה?

סגן-אלוף א. עיני: כן. אין דרך שהוא יציג עצמו כנער עובד.

ל. דיציאן: יש קורסים של מ"כים למשך שלושים יום, הנערכים רק בקיץ. האם בחור כזה, היוצא ל-30 יום לקורס זה, ואינו יכול לנצל את החופש, כמו כל נער אחר, כדי להרויח כמה לירות, האם לא מגיע לו פיצוי?

מ. לוי: החוק מתייחס אך ורק לנערים עובדים. לא נעשתה הרחבה לגבי חובצים אחרים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: לגבי "התקופה הקובעת", אנו משאירים את את ההגדרה.

"שכר עבודה רגיל" - זה אותו שכר ששולם לו בשלושים ימי עבודה אחרונים בתקופה הקובעת.

"ימי עבודה" - בסעיף (2) צריך לבדוק

כמסמכו של איזה חוק

הזכאות להענקה -2. נער עובד יהיה זכאי להענקה אם נתקיימו בו אלה: (1) השתתף בחינוך קדם צבאי שנדרש מיוזמי אחד ברציפות. פה יימחקו המלשם: "שאפשר על ידי מסרדן הבטחון". (2) עבד לפחות שלושים ימי עבודה בתקופה הקובעת.

מ. לוי:

בסעיף קטן (3), אחרי שהתעוררה הבעיה, הוספו: "לא שולם לו שכר עבודה בעד התקופה בה השתתף בחינוך קדם צבאי". "ז"א, אם יש אינפורמציה, שהמעביד משלם - אין הצדקה שהנער יקבל תשלום כפל. אם לא נדע - נשלם. אבל, באותם מקרים, שנדע - איך יתכן שישולם פעמיים?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם נקבל את מה שאתם אומרים על מקסימום 50%, אתה עושה עוול לאותו נער, שאין דוגמתו. אתה משלם לו פחות משכר-העבודה, ואתה רוצה שהמעביד לא יתן לו תוספת על זה? אולי המעביד ירצה להוסיף לו? קדם כל אל תוסיף כאן את הסעיף (3) ונוסיף את זה בסעיף אחר וגם לא כפי שזה מנוסח כאן. אני אציע לכם השלמה סעיף 3. (ג); אך לא בנוסח המוצע ע"י הביטוח הלאומי, אלא ייאמר: 3. (ג) קיבל נער עובד ממעבידו שכר בעד התקופה בה השתתף בחינוך קדם צבאי, והשכר היה בשיעור נמוך משעור ההענקה לפי תקנה זו - יהיה הנער העובד זכאי להשלמה עד לשיעור ההענקה לפי תקנה זו. יעלה השכר על שיעור ההענקה לפי תקנה זו, או היה שווה לו, לא יהיה הנער העובד זכאי לכל הענקה."

ל. דיציאן:

כאשר אדם יוצא למילואים, והמעסיק שלו הוא איש רחב-לב ומשלם לו מרצון את השכר המלא עבור אותה התקופה, הוא בכל זאת רשאי לקבל קרן השוואה. יש הרבה מאד מעבידים, המשלמים לעובדיהם כאשר הם יוצאים למילואים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: האם אתה, מר לוי, רוצה שנכתוב בחוק, שאם מעביד רוצה לשלם לנער - שלא ישלם? אם הוא רוצה לשלם - בבקשה, שישלם. למה לא?

אני אומרת שנקבל את הנוסח שהצעת. ואז, אם שיעור השכר נמוך משיעור ההענקה, יש להשלים לו. אם השכר שקיבל ממעבידו היה יותר מההענקה - לא יהיה זכאי להענקה.

ר. רטוביץ: מי צריך להשלים לו?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אתם תצטרכו להשלים.

מ. לויין: בשעתו היו מחשבות לגבי אדם שאינו עובד, והיו בעיות די רציניות, ובכל אופן אצל המבוגרים זוו סוגיה שונה וזה אופי אחר. פה זה תשלום סוציאלי, כיון שנגרע מהכנסתו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לכן, אם זה פחות + אתה צריך להשלים לו. אבל, לא צריך לכתוב בחוק שהמעביד לא צריך לשלם.

תביעות והוכחתן: 4. תובע הענקה על פי תקנות אלה יגיש לקרן ההשוואה בקשה בטופס שייקבע לכך על ידי הקרן ויצרף לתביעתו: -
(1) אישור מטעם משרד הבטחון על תקופת השתתפותו בחינוך הקדם צבאי;

לגבי (2) אני מציעה נוסח אחר לגמרי. לפי הצעתכם הוא צריך להביא אישור ממעבידו או ראייה אחרת להנחת דעתה של קרן ההשוואה על שכרו ששולם לו בעד שלושים ימי העבודה האחרונים בתקופה הקובעת.

מה יקרה אם המעביד לא יתן לו אישור? זה יכול לקרות. לכן, אני באה להטיל את האחריות על המעביד, שהוא יתן את האישור וימלא בו את הפרטים הדרושים.

הצעתי היא: 4. (2) אישור מטעם מעבידו או ראייה אחרת להנחת דעתה של קרן ההשוואה, בו ירשום המעביד את גובה השכר ששולם לו בעד שלושים ימי העבודה האחרונים בתקופה הקובעת, יתן על כך שלא שולם לנער העובד שכר בתקופה בה השתתף בחינוך קדם צבאי, או את גובה השכר ששולם.

מ. לויין: המעביד יצהיר אם שילם או לא שילם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני רוצה להטיל את החובה על המעביד, שיתן את האישור עם כל הפרטים.

נ. הראל: היו מקרים, שמעביד לא רצה לתת אישור, ולכן נערים לא רצו לבוא. אני חושש, שמעבידים מנצלים את הנערים בדרך זאת, אם כי זה בגלל ענינים עם מס הכנסה. היו מקרים, שנערים שעבדו בנגריות לא הצליחו לקבל אישור מהמעביד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לכן, אני רוצה לחייב את המעביד על פי החוק. כמובן, שיחט לנוסח, נחשוב. אבל, זה העיקרון. על כל פנים, או שתשחררו את הנערים מלהביא אישורים, ואם לא - תחייבו את המעביד על פי החוק.

פ. גרופר: את רוצה להקל על הנער. אבל ענין האישור הוא כעצם מעמסה. האם אין דרך אחרת?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: האם אתם מוכנים לוותר על האישורים?

מ. לויין: לא. אנחנו צריכים לדעת אם הנער עבד או לא, וכמה עבד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם כך, הרעיון הוא להטיל את החובה על המעביד ולא על הנער.

פ. גרופר: צריכה להיות פניה של הנער, כי יכל להיות שהנער לא פונה כלל ואומר שהמעביד לא נתן לו אישור. לכן צריך להטיל את הפניה על הנער וחובת המעביד לתת אישור.

מ. לוינ: אנחנו נגיש את הנוסח להצעה זאת.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: יכל לקרות שנער פונה למעביד ומבקש אישור, והמעביד לא יתן לו. במקרה כזה, הביטוח הלאומי לא ישלם. אחר כך, כשבאים לתבוע את המעביד, הוא יכל להכחיש ולאמר שהנער לא פנה אליו. איך תוכיח?

מ. לוינ: פה האינטרס הוא גם באיזה מדה המעביד עמד בהתחייבויותיו. כך זה גם בנפגעי עבודה, ויש לנו חוקרי-חוץ אשר בודקים את זה. זה אפשר להוכיח. כמובן, יכל לקרות מקרה יוצא מהכלל שמישהו רוצה להעליל עליו דבר שלא היה, ובחיים זה קיים. זה מקרה יוצא-דופן.

י. כהן: למה שלא יפנה הנער בכתב אל המעביד, עם העתק לביטוח הלאומי, ואז אתם פונים בהסתמכם על כך והוא צריך לתת אישור. אז זה גם בהתאם לחוק.

מ. לוינ: אני חושש מהתהליך הביורוקרטי עם נערים שבקושי כותבים. זה עלול להסתבך, וזה יעורר שאלות איך יגיע המכתב ואיך הוא ישלח לו וכו'.

י. כהן: אם נחייב את זה בחוק, הנער יבוא לפקיד הביטוח הלאומי באזור שלו, יהיה לו שופט, הנער יפנה לביטוח הלאומי והביטוח הלאומי יפנה למעביד.

ש. קפיטקובסקי: בדרך כלל זה שופט אחיד; הוא מבקש את ההענקה, ויש אישור המעביד על ימי עבודה והשכר, הוא לוקח את השופט והולך עם זה למעביד.

סגן-אלוף א. עיני: אפשר על גבי השופט לכתוב שעל המעביד למלא את השופט בהתאם לחוק.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: גמרנו היום את הקריאה הראשונה. בתקשי"ר יש לנער זכות לקבל שני ימי עבודה בחודש, עם זכות צבירה של מקסימום 6 ימים. אני מבקשת מכם לבדוק ואני רוצה לדעת מה ההוראה בתקשי"ר וכיצד הנציבות משלמת. תבדקו זאת ותראו מה ההוראה.

2. חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968-תקנות בדבר קביעת נכות לנפגעי עבודה

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אנחנו נקיים עכשו דיון בדבר נכות נפגעי עבודה.

מ. לוינ: תיקון מס' 10 הוא תיקון חוק משנת 1973. סעיף 63א (קורא הסעיף בחוק) מאפשר לקבוע בתקנות צרוף נכויות, ולעתים יש לזה משמעות לא רק כמותית, אלא גם איכותית, וזה משנה את הקף הזכויות של הנפגעים ושל הנכים. לדוגמא: אדם נפגע ומקבל מענק, וע"י פגיעה שניה או שלישית, מוכח שכתוצאה מהפגיעה השניה אף השלישית נפגם כושר השתכרותו של הנכה במדה ניכרת.

אנחנו אומרים: במקום לשלם מענק או סכום חד פעמי, אנו ניצור ממד חדש של הנכויות, שיאפשר לאותו נכה לקבל קיצבה במקום מענק.

תקנה 16 אומרת, שאם אדם הגיע לדרגת נכות של 65% ואין לו סיכוי להיות מסוגל לעבוד - הוועדה יכולה לקבוע לו 100%. אם הוא לא הגיע לפי 63א ל-65% אבל פעם הוא נפגע

וקיבל 40% ופעם הוא נפגע ונקבע לו 20%, ופעם שלישית נפגע וזה 5%, אז עקב העובדה שבפעם השלישית הוא קיבל 5%, זה לא צרוף אריסטטי. הסעיף הזה בחוק מאפשר איזה צרוף של הנכויות כמפורט בתקנות, כך שהוא יוכל להגיע בנסיבות אלה ל-65% וזה יאפשר לו לעשות קפיצה ל-100%. זה העיקרון העיקרי.

ל. דיציאן:
אדם קיבל 30% נכות ועל יסוד 30% יש לו זכות לגימלה מסוימת. אחר כך הוא נכנס לעבודה, ממשיך לעבוד, אבל הוא כבר לא משתכר מה שהשתכר כשהיה בריא 100%. אחר כך הוא נפגע שוב, ומקבל עוד 10% נכות, ואז יש לו עוד גימלה של 10%. אבל, שוב יורד כושר ההשתכרות שלו.

האם הקומולציה של כל הנכויות, כפי שזה נקבע בסעיף 63, לוקחת בחשבון ומתחשבת באפשרויות של ההשתכרות לוא לא היה נפגע בכלל?

מ. לוין:
יש חישוב לבסיס גימלה בסעיף 12. נתנו את האופציה לפי המצב הטוב ביותר לגבי האדם. יש התחשבות בשחיקת כושר ההשתכרות. העיקרון המנחה הוא, שרוצים לאפשר צרוף של כל הפגיעות.

אנחנו משלבים את התקנות האלה במערכת תקנות קיימות, ואלה תקנות בדבר נכות בעבודה, הקיימות עוד משנת 54. (קורא את התקנות המוצעות):

1. אחרי תקנה 11 לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), תש"ז-1956⁽²⁾ (להלן-התקנות העיקריות) יבוא:

הוספת תקנה 12

12"	הנסיבות שלפיהן תובא בחשבון נכות מעבודה קודמת לצד צרוף דרגות נכות מעבודה של נכה עבודה לענין סעיף 63א לחוק (להלן-דרגת הנכות המצטברת) הן לפי שני אלה:
נסיבות לצרוף דרגות נכות	

(א) כתוצאה מהאופי המצטבר של הנכויות צומצמה בדרך קבע הכנסתו מעבודה או ממסלח-יד ב-50% או יותר לעומת הכנסתו הממוצעת של הנכה מעבודה ברבע השנה שקדם ליום שבעדו מאיעים לו לראשונה דמי פגיעה עקב הפגיעה בעבודה האחרונה או ליום בו חלה לאחרונה לפי התקנות העיקריות החמרה בדרגת הנכון שבגינן הוגשה התביעה לצרוף הנכויות.

ז"א, יכולים להיות שני מצבים: 1. קרתה פגיעה חדשה; 2. יש החמרה במצב. לגבי התאונה החדשה, לפי ההליכים המקובלים משתלמים דמי פגיעה. לגבי החמרה, אנחנו אומרים לפי התקנות הקיימות.

סדי להעריך באיזה מדה זאת ירידה ניכרת בהכנסותיו של אותו נכה, אני צריך לקחת את המצב לפני קרות הארוע האחרון, והמצב אחרי קרות הארוע האחרון, ולעשות השוואה, ולאמר אם חלה ירידה של 50% - וזה יסוד מנחה בהגדרת נכה - אנחנו לוקחים את רבע השנה שקדם לארוע, וזה פחות או יותר קנה-מדה הקיים בנפגעי עבודה, ואנחנו לוקחים את המצב שחל אחרי הארוע האחרון.

(קורא מהתקנות המוצעות): לענין תקנה זו: "הכנסה" כמשמעותה בסעיף 54(ב) לחוק.

(ב) צרוף דרגות הנכות מעבודה עשוי לזכות את הנכה באחת מאלה:
(1) בקיצבה במקום מענק;
(2) בדרגת נכות כאמור בתקנה 16 לתקנות אלה.

15% מזכים אדם למענק. לפעמים, יש חשיבות שזה יהפך לקיצבה, כי אם פעם הוא קיבל 5% ופעם שניה הוא קיבל 19% אז יש חשיבות שהאדם יקבל קיצבה.

אני מביא תמיד את הדוגמא הקלסית של סבל בגיל 55 אשר נפגע פגיעה קלה בדיסקוס שלו, ואז לפי המבחנים הקיימים זה יכול להיות 10% או 12%, אבל למעשה אצל האיש הזה יש בכך ירידה ניכרת בכושר עבודתו; הוא לא יכול לעלות לקומות הגבוהות ולסחוב על גבו חפצים, ובמקרה כזה יש הצדקה שהאדם הזה יקבל קיצבה לכל ימי חייו, ולא תשלום חד-פעמי אשר יתבזבז.

"הכנסה כמשמעותה..." אצל שכיר זה הכנסה משכר, שממנה מגיעים דמי ביטוח. המקרה הרגיל הוא הכנסה משכר בשלושה חדשים אחרונים. לצבי עצמאי לוקחים גם כן את הבסיס ששימש לדמי ביטוח. אצל העצמאים לוקחים שנה, מחלקים ב-12 ומכפילים ב-3.

ל. דיציאן:
במיפגש שהיה לנו עם נציגי הבונדסטאג הגרמני, התעוררה שאלה חשובה. דיברנו עם אחד הפקידים הגבוהים - המומחה - והוא אמר, שבגרמניה היתה שורה שלמה של חוקים אשר דנו בנכות, והם הגיעו בגרמניה למסקנה, שיש לאחד את קני-המדה בכל החוקים, כי הם צריכים להיות אחידים. זה מקל על האזרח, וזה גם מקל על המערכת. כדאי לדעת.
אני רציתי להביא את הרעיון הזה, ולדעתו זה גם נראה ליו"ר הוועדה כרעיון בריא. אמנם, בביטוח לאומי מנסים להגיע לכך שיהיה אחידות. אבל, צריכים להשתדל ואולי רצוי שתהיה ועדה לענין זה, כי זה לא תלוי רק בביטוח הלאומי, אלא גם בצורמים אחרים.

מ. לוין:
עצם המישאלה היא ברופה ורצויה מכל הבחינות. בכל חוק אתה מישר את הקו, ובכל דבר יש נקודת-תורפה, כי יש תמיד איזה שהיא אוכלוסיה שאתה עלול לפגוע בה. אם תיקח נכות עבודה, שזה צמוד לאינדקס, אתה רואה את ההבדל הבולט. בהולנד ביטלו את המושג של תאונות עבודה. הם קבעו קוד חדש, אבל השויון הוא כלפי מעלה. השאלה היא, אם במצאות שלנו, כשחוק הנכות שלנו הוא אוניברסלי ולא רק לגבי ציבור העובדים, השאלה אם זה אפשרי. יכל להיות, שאם נתחיל בדרך חדש בחוק הביטוח הלאומי, נוכל לבטל הרבה דברים שהם אנכרוניסטים, או לשנות אותם. על כל פנים רעיון האחידות הוא רעיון טוב.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו צריכים לשאוף לאחידות לפחות בדברים שאינם מתבטאים בכסף.

מ. לוין: (קורא התקנות המוצעות):

הועדה או הועדה הרפואית לערעורים, לפי הענין, תקבע את דרגת הנכות לענין סעיף 63 לחוק לאחר שפקיד התביעות יאשר שהתקיימו בנכה העבודה הנסיבות כאמור בתקנה 12(א)	12א דרכי הקביעה לענין סעיף 63א
--	--

היתי מציע שיכתב: להלן - "הוועדה".
זה מתיחס למה שאמרנו, שאם יש ירידה בהכנסות, יבררו לפי הצהרות של האיש ושומות של מס הכנסה וכו'.

12"ב (א) לענין סעיף 63א לחוק תקבע הוועדה מחדש בהתאם למבחנים הקיימים את דרגת הנכות לפי אחוזי הנכות שבתוספת לתקנות העיקריות לגבי כל פגיעה בעבודה המובאת בחשבון לענין צרוף דרגות הנכות. מצטברת נכות

הוועדה מזדקקת למבחנים הקיימים. רצינו את טובת האיש, כי בינתים המבחנים השתנו מאלה שהיו לפני כמה שנים, ובמדה והם השתנו זה תמיד לטובה. לדוגמא, פעם בעד פגיעה מסוימת זה היה 60% והיום זה 65%. לכן הדגשנו את הביטוי "המבחנים הקיימים". אנחנו נמצא לתת ביטוי בתקנות המותקנות, בזמן שעושים את הבדיקה.

ל. דיציאן: נניח, שהתאונה קרתה ב-1 בינואר והבדיקה בעשית ב-1 באפריל או ב-1 במאי.

מ. לוין: הבדיקה תעשה לפי המבחנים הקיימים.

י. בארי: הוועדה משתמשת במבחנים הקיימים בעת שהיא עוסקת בזה ולא במבחנים שהיו בעת שקרתה התאונה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: תגישו לנו פרוט מה המבחנים.

י. בארי: המבחנים הם מה אחוז הנכות על כל פגיעה ופגיעה. המבחנים לגבי נכות שווים לנו

למשרד הבטחון.

מ. לוין: (קורא התקנות): 12ב (ב) דרגת נכות מצטברת תחושב באופן ובסדר המפורטים להלן:
(1) בעד פגיעה שנקבע לה אחוז הנכות הראשון במעלה - אחוז הנכות שנקבע כאמור.
(2) בעד פגיעה שנקבע לה אחוז הנכות שני במעלה - האחוזים שנקבעו כאמור בפסקה (1).
(3) בעד כל פגיעה נוספת שנקבע לה אחוז נכות השלישי במעלה - לפי הכלל האמור בפסקה (2), בשינויים המחויבים וכן הלאה.

זה עיקרון הקיים במשרד הבטחון, וזה קיים אצלנו; בדרגת נכות מורכבת, הולכים לפי הראשון במעלה, ז"א בעל המשקל הכבד ביותר, וזו דרגת הנכות הגדולה יותר, ובהדרגה מגיעים לדרגות הנמוכות יותר. בענין זה יש אחידות עם משרד הבטחון.

(ג) עקב פגיעת עבודה נוספת באותו אבר - לא תוגדל דרגת נכות כאמור בסעיף 63א לחוק מעל לדרגת נכות מקסימלית שבמבחנים לגבי אותו איבר.

לדוגמא, אם אדם נפגע בידו, ואחר כך נפגע עוד פעם בידו, לא יתכן שעקב פגיעה שניה ושלישית יקבל יותר מאשר אילו היו קוטעים לו את היד.

י. בארי: בקטיעה של יד, אם חסרה לו כף היד ואם אחרי זה קטעו לו עוד 10 ס"מ, זה אותו דבר. הוא יכל לקבל מקסימום אבל לא יותר מאשר אילו איבד את כל היד. הוא לא יכל לאבד פעמיים יד אחת.

(ד) הוראות סעיף 71 לחוק יחולו, בשינויים המחוייבים.

מ. לוין:

הכוונה היא, אם האיש קיבל כבר מענק, הרי לא יתכן שיקבל גם מענק וגם קיצבה באותו פרק זמן. אם אדם קיבל 15% דרגת נכות ועל סמך זה קיבל 5,000 ל"י כמענק. אחרי שנה חלה החמרה לגבי אותו אדם - בלי פגיעה נוספת - והוא מופיע בפני ועדה רפואית, והיא קובעת לו 25%. אנחנו צריכים לקחת בחשבון את המענק שהוא קיבל. בדרך כלל המענק הוא במתקופת של חמש שנים ועשרה חודשים, אנחנו לוקחים את התקופה שהוא קיבל מענק ורואים כמה מאותו מענק מכסה את התקופה שעדיין לא היה זכאי לקיצבה, ומאותו תאריך שהוא זכאי לקיצבה, ואז היתרה שלא מכסה את התקופה שחלפה, זה יקוזז מהקיצבה המסתלמת. לפי התחשיבים שלנו, הקיצבה היא בערך פעמיים וחצי יותר מאשר המענק שניתן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ז"א אם עברו שבועים חדשים - לא יקוזזו.

ש. קפיטקובסקי:
אפשר לקחת את המענק המינימלי ששולם בזמנו, ונבניח שזה היה 10,000 ל"י, ואם נקבעה לו קיצבת נכות של 10%, את הקיצבה שהיתה מגיעה לו לאותה תקופה אנו מעדכנים ואת המענק אנחנו לא מעדכנים, וזה מתאזן מהר מאוד. אם עברו 70 חודשים, כבר אין מה לקוזז.

מ. לוין: המסרה היא, שהאיש לא יקבל באותו זמן פעמים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם כעבור 50 חודש חלה החמרה, נשארו לו עוד עשרים חודש, ואתם עושים לו את החישוב לפי הקיצבה. האם נשארת לו יתרה? כמה יקוזזו כאשר יתחיל לקבל קיצבה?

י. בארי:
אנחנו מחשבים את הקיצבה על כל מה שנוסף, כגון תוספת יוקר ושיערוך, ונוצר מצב שהסכום שצריך להשתלם היום גבוה יותר מאשר היה צריך לשלם לפני כן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אם הוא קיבל מענק 10,000 ל"י, וכעבור 50 חודש חלה החמרה, העלו לו את דרגת הנכות והוא מתחיל לקבל קיצבה יותר גדולה, אבל נשארו עוד 20 חודש. נשאלת השאלה מה היתרה הנשארת וכמה אתם מקוזזים?

ל. דיציאן:
אם הוא מקבל מענק 14,000 ל"י זה בעצם 200 ל"י לחודש. אם קרתה תאונה שניה ואחרי 50 חודש יש החמרה, ובתום 50 חודש אתם עושים חישוב כי הוא מתחיל לקבל קיצבה גבוהה יותר. לפי דרגת נכות שונה, ואתם מחשבים בינתיים את תוספת היוקר, השכר הממוצע במשך וכו', ואז יוצא שהבסיס הוא 400 ל"י ולא 200 ל"י. האם אתם עושים את החישוב שלו לפי 400 ל"י?

מ. לוין:
את ה-14,000 ל"י נתנו, ואת זה אנחנו צריכים כאילו לקבל חזרה. כדי להשוות אנו לוקחים את הקיצבה, מה היתה הקיצבה אילו לא שולם המענק - מה היתה הקיצבה עד הפגיעה השניה, ובזה לוקחים בחשבון מה שהתרחז במשך, כגון תוספת יוקר וכו' במשך חמשים חודש, ואז יוצא שהוא היה מקבל 300 ל"י ו-200 ל"י, ומזה יוצא שצריך היה לקבל את כל ה-14,000 ל"י ואין קוזז. כך, שזה לטובת האנשים. אילו היתי הולך לפי חישוב של 200 ל"י שהוא קיבל, אז היתה נשארת יתרה והיה מה לקוזז, אבל היות ואנו מתחשבים בתנודות - לא נשארת יתרה.

(ה) בקביעת דרגת הנכות המצטברת רשאית הוועדה להחיל הוראות תקנה 15 לתקנות העיקריות.

תקנה 15 אומרת, שוועדה רפואית-רשאית לטשטש מהמבחנים בשים-לב למקצועו ומינו של הנכה.

קיימות הנסיבות לצרוף דרגות הנכות כאמור בתקנה 12א תחושב הגימלה לפי שכר העבודה הרגיל ששמש בסיס לחישוב גימלת נכות מעבודה עקב פגיעה בעבודה אחת בלבד לפי הבסיס הגבוה יותר.

12ג
הבסיס
לחישוב
הגימלה

ל. דיציאן:
זה לא ברור, האם אתם הולכים לפי הבימלה שהייתם צריכים לשלם בזמן שקרתה התאונה השניה, דהיינו הגעתם כבר לחישוב של 400 ל"י, לפי ההוגמא, ז"א שהגימלה היתה רק לשלוש שנים בערך, או אתם אומרים: בחצי השנה הראשונה זה היה 200 ל"י, אחר כך זה עלה ל-250 ל"י וכו' ? כאן לא ברור לפי איזה חישוב אתם הולכים.

מ. לויין:
כאן זה בסיס לחישוב הגימלה. אנחנו אומרים, שאם מדובר על דרגת נכות מצטברת, אנחנו ניתן את הדרגה הגבוהה יותר מכל הפגיעות. יחשבו לפי הבסיס הגבוה יותר.

י. כהן:
איך יחשבו לו את ההכנסה? בכל תקופה היה שכר שונה.

מ. לויין:
יכולות להיות שתי מגמות; יכולה להיות מגמה שאדם עם הזמן השתכר יותר למרות שנפגע, ויכולה להיות מגמה האומרת שבגלל התאונה נפגע כושר ההשתכרות. אנו לוקחים את הבסיס הגבוה ביותר.

ל. דיציאן:
בכונן שהבסיס הגבוה יותר נלקח. אבל, הבסיס משתנה, כי לגבי האיש שהרויח בשנת 70 אלף ל"י לוא היה במצב בריאות תקין בשנת 73 או 76 היה מרויח 5,000 ל"י. לוא היינו חיים במצב סטאטי או בעליה של 2%-3%, השינוי הזה לא היה בר-חשיבות. אבל, השכר המעשי השתנה בחמש השנים האחרונות כפליים או פי שלוש. אם אתה לוקח את התוספות של השכר הממוצע במשק, ואם אתה מתחשב בתוספת היוקר, הרי כל החישוב שאתם כאן מדברים עליו איננו ריאלי.

מ. לויין:
יכל להיות, שזו רעה-חולה הקיימת במציאות שלנו. ביקח, לדוגמא, אדם שקדם השתכר, ונפגע בתאונה לאחר שהיה במלוא כחותיו. לקחו את זה בחשבון. כעבור חמש שנים הוא שוב נפגע, ואז לוקחים בחשבון את הכנסותיו ברבע השנה האחרונה. יכול להיות שזאת מציאות עגומה. יכל להיות שזה היה פקיד והיה לו פוטנציאל להיות מפנכל, וכתוצאה מהתאונה אין לו כבר היכולת לכך. אבל, איננו יכולים לקחת שכר ולתת לזה עידכון שלא קיים במציאות. אנחנו יכולים, לכל היותר, להגיד, שהוא השתכר אז פי שנים או פי שלוש, ולעומת היום היה מצבו יותר טוב. אנחנו לא יכולים להגיד, מה היה קורה אילוא איש זה היה ממשיך לעבוד ומתקדם בעבודה ומצליח וכו'.

היום, אדם הנפגע בעבודה, לאחר שכבר נפגע קדם לכן, אנו לוקחים את שלושה החדשים האחרונים של שכרו, ועל סמך זה קובעים את הפיצוי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: כאשר יש פגיעה ראשונה, הבסיס לחישוב הוא, שהאיש היה לפני כן בריא והשתכר, וזה היה הבסיס הגבוה ביותר, וכתוצאה מהפגיעה קבעו לו אחוז נכות כזה וכזה. כתוצאה מפגיעה זאת, האיש לא המשיך להשתכר כשם שהשתכר כשהיה בריא, אלא הכנסתו נפגעה כתוצאה מהפגיעה. אחרי זה, קרתה פגיעה שניה, ואמנם המשכורת שהוא משתכר היום, מבחינת הסכום היא גבוהה יותר מאשר משכורתו לפני הפגיעה הראשונה, אבל מבחינת הערך הראלי שלה היא קטנה יותר, כי אם היית לוקח את הבסיס הראשון, זה היה סכום שונה.

כתוצאה מהתאונה השניה, הכושר שלו להשתכר, פחת, ונקבעה לו דרגת נכות על פי הבסיס האחרון.

לפי התקיון שלך עכשו, אתם אומרים שצריך לתת אפשרות של הצטברות.

אני חושבת, שצריך לקחת את הבסיס הראשון לפני הפגיעה הראשונה, ולהתאים לשינויים שחלו לגבי אותה דרגה.

ל. דיציאן: זה יכול להיות צמוד לאינדקס. אפשר לקחת את השכר הממוצע.

י. בארי: חישוב כזה יהיה לרעת הנפגעים. אנחנו שיערכנו לא פעם לגבי נפגעי עבודה. אנו יודעת, מתוך הנסיון של קיצבאות ששיערכנו אותן לגבי נפגעים משנת 54, עם כל התוספות של שווי-ערך, עדיין הן קיצבאות נמוכות ביותר. חישוב כזה יהיה לרעת הנפגע.

הדרך הטובה ביותר - וזה גם על דעת ארגון הנכים - זה מה שהצענו כאן. על זה באות תוספות-היוקר. זאת הדרך הטובה ביותר. אין שום אפשרות לאמוד פשה הגנה אילו... "מה עוד שיש פגיעות שהן לא משפיעות על כושר הסתגלות והתקדמות של האיש בעבודה, כי יתכן שהנכות היתה 5% וזה לא שינה לו בעבודתו כמורה או בתפקיד אחר והוא התקדם, וע"י השיערוך אנו עלולים ליצור עוול כלפי הנפגעים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אולי תשאירו את שתי האפשרויות?

י. בארי: אנחנו נותנים את הגבוה ביותר.

מ. לוין: ההצעה של היו"ר כאפשרות יחידה, לא נראית לי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא כאפשרות יחידה, אלא שתהינה שתי אפשרויות.

מ. לוין: שבית, אם אנחנו נתחיל ליצור כאן תקדים שלוקחים בחשבון כל מה שקרה לאדם לפני קרות המקרה - מחר יבואו לאו דוקא נפגעי עבודה אלא נפגעים בכלל, ויכל אדם לבוא מחר ולהגיד: הפוטנציאל שלי צומם ובואו תעשו שיערוך.

אם נתחיל לעשות שיערוך לאורך כל החזית, זאת תהיה מהפכה דרסטית. אנשים יבואו ויגידו שצריך לעשות להם שיערוך מה היה שכרם לולא נפגעו. זה לא קיים גם בניז'קין. אני לא זוכר שיטה בעולם, שעושים רקונסטרוקציה כזאת.

אנחנו לוקחים כאן את הבסיס הגבוה, ולקחנו את השיערוך הקיים בחוק.

כהן: בניח שהדרגה שלו היתה בשנת 54, דרגה כל שהיא, ובשנת 76 היא שונה, האם יש

שיערוך?

מ. לוין: כן. במקום 100 ל"י, נניח, משלמים 500 ל"י

ש. קפיטקובסקי:

הבסיס שהיה בזמנו, זה היה הבסיס הראלי. נבנית, בשנת 70 זה היה אלף ל"י, וחישבנו קיצבה לפי אלף ל"י, והיא מאותו רגע נכנסה למעגל ההתיקרות, והיא מגיעה ל-1,900 ל"י כי הקיצבה התעדכנה. עכשו, אם יש לו עוד פעם פגיעה, ויש לו אפשרות לבחור באחד הבסיסים הגבוהים יותר, אז זה דבר עצום, כ ניתנת לו בחירה. אם הוא הגיע ל-3,000 ל"י בסיס, אנו מעדכנים גם את הבסיס האחרון. עכשו יש אפשרות נוספת, שהתקבלה בהיקון בתוספת 21 מס. ויש תקופה קובעת. אם יש עליה, הוא יקבל עם צרוף נכונות עוד יותר. אנחנו נותנים כאן אפשרות מקסימלית לבחירת בסיסים.

ל. דיציאן:

אם יש לו קיצבה, כשהוא מגיע לפגיעה שניה, זה טוב. אבל, אם יש לו מענק מהפגיעה הקודמת, זה לא טוב.

ש. קפיטקובסקי:

הנסי ון מראה שהם מגיעים עם בסיס גבוה

מ. לוין:

2. תחילתן של תקנות אלה ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) לגבי:-

- א. מי שנקבעה לו דרגת נכות לראשונה ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) או לאחריו.
- ב. מי שדרגת נכותו הוגדלה עקב החמרה במצבו הרפואי ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) או לאחריו.

רצינו כאן להגיד, שלא יבוא אנשים אשר נקבעה להם דרגת נכות בשנת 54 ויתחילו לצרף, כי זאת משימה בלתי אפשרית ולא נוכל לעמוד בזה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מבקשת, לישיבה הבאה, להביא את הנוסח של סעיף 63 ו-65א וכן כל הסעיפים המוזכרים כאן, וכן את התקנות 15 ו-16.

הישיבה נבעלה בשעה 12.35